

June-July 2020, Volume 15, Issue 2

Assessment of Nursing Students' Attitude Toward Professionalism

Meisam Amini^{1,2}, Faezeh Bakhshi³, Mahsa Alizadeh^{1,2}, *Mohammad Saadati⁴, *Hassan Amini^{5,6}

1- Student Research Committee, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

2- Young Researchers and Elite Club, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

3- Faculty of Pharmacy, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran.

4- Road Traffic Injury Research Center, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran (**Corresponding Author**)

Email: hcm.2020@gmail.com

5- Stem Cell Research Center, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran (**Corresponding Author**)

Email: Hasanaminitbz@gmail.com

6- Student Research Committee, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran

Received: 3 Feb 2020

Accepted: 9 June 2020

Abstract

Introduction: Professionalism is one of the most important determinants of the competence of health care providers which builds trust between the medical staff and the patient and the community. Nursing is a profession based on ethical values due to its nature and if this aspect of the profession be neglected, the efficiency of nursing care for patients will be seriously compromised. The aim of this study is to investigate the status of nursing students' knowledge toward professionalism.

Methods: This is a cross-sectional study using a valid and reliable questionnaire to assessment the status of nursing students' knowledge toward professionalism in 2018-2019 at Tabriz Islamic Azad University. Sampling was done by census method (n = 270) and data were analyzed using descriptive statistics (Mean, Frequency, etc.) and inferential statistics including t test, one-way ANOVA and regression analysis.

Results: A total of 215 nursing students participated in this study (79.6% response rate). The mean score of professionalism knowledge was 5.83 out of 10. The highest score was for the first semester students and the lowest for the fifth semester students. Regression analysis results revealed that students' number of semester and their previous knowledge with professionalism had a significant and negative relation with professionalism knowledge mean score, controlling for confounding variables of age and gender.

Conclusions: The results showed that the mean score of the status of nursing students' knowledge toward professionalism was not in an acceptable level. Nursing students need continuous and effective educating on professionalism knowledge that they could treat with patients based on the principles of professionalism.

Keywords: Medical Ethics, Professionalism, Nursing Education.

ارزیابی نگرش دانشجویان پرستاری نسبت به تعهد حرفه ای

میشم امینی^{۱،۲}، فائزه بخشی^۳، مهسا علیزاده^{۱،۲}، *محمد سعادت^۴، *حسن امینی^{۵،۶}

۱- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، تبریز، ایران.

۲- باشگاه پژوهشگران جوان واحد تبریز، تبریز، ایران.

۳- دانشکده داروسازی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

۴- مرکز تحقیقات مدیریت و پیشگیری از مصدومیت های ترافیکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

ایمیل: hcm.2020@gmail.com

۵- مرکز تحقیقات سلول های بنیادی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران (نویسنده مسئول)

ایمیل: Hasanaminitbz@gmail.com

۶- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۳/۲۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۱/۱۵

چکیده

مقدمه: تعهد حرفه ای از مهمترین عوامل تعیین کننده شایستگی افراد ارائه کننده خدمات سلامت است که موجب ایجاد اعتماد بین کادر پزشکی با بیمار و جامعه می شود. پرستاری با توجه به ماهیت کاری آن به عنوان یک حرفه ای مبتنی بر ارزش های اخلاقی می باشد و اگر این بعد حرفه مورد غفلت قرار گیرد کارایی پرستاران در مراقبت از بیماران دچار خلاء مهمی می شود. در این مطالعه تلاش بر این است تا وضعیت دانش و نگرش به تعهد حرفه ای در بین دانشجویان پرستاری مورد بررسی قرار گیرد.

روش کار: این مطالعه به صورت توصیفی-تحلیلی در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز انجام شد. جهت جمع آوری داده از پرسشنامه ی دانش تعهد حرفه ای که روایی و پایایی آن مورد تایید قرار گرفته است استفاده شد. جمعیت هدف در این مطالعه دانشجویان پرستاری مشغول به تحصیل در ترم های اول تا هفتم بود. نمونه گیری به روش سرشماری (n=۲۷۰) انجام گرفت. تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS 20 و کار برد آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، فراوانی و...) و آمار استنباطی شامل آزمون تی مستقل، one way ANOVA و رگرسیون خطی انجام شد.

یافته ها: در مجموع ۲۱۵ نفر از دانشجویان پرستاری در این مطالعه مشارکت کردند (درصد مشارکت ۷۹/۶٪). میانگین امتیاز دانش تعهد حرفه ای در دانشجویان شرکت کننده ۵/۸۳ از ۱۰ محاسبه گردید. بیشترین امتیاز برای دانشجویان ترم اول و کمترین امتیاز برای دانشجویان ترم پنجم بود. نتایج تحلیل رگرسیون خطی نشان داد با کنترل متغیرهای جنسیت و سن؛ متغیرهای ترم تحصیلی و آشنایی قبلی با واژه تعهد حرفه ای ارتباط معنی دار و معکوسی با میانگین امتیاز دانش تعهد حرفه ای دانشجویان داشت.

نتیجه گیری: نتایج مطالعه نشان داد میانگین امتیاز دانش تعهد حرفه ای در بین دانشجویان پرستاری در سطح قابل قبولی نمی باشد. دانشجویان پرستاری نیازمند آموزش های مداوم و موثر در خصوص دانش تعهد حرفه ای هستند که در ادامه بتوانند بر اساس اصول تعهد حرفه ای با بیماران رفتار کنند.

کلید واژه ها: اخلاق پزشکی، تعهد حرفه ای، پرستاری.

تمامی حقوق نشر برای انجمن علمی پرستاری ایران محفوظ است.

مقدمه

تعهد حرفه ای (Professionalism) از مهمترین عوامل تعیین کننده شایستگی ارائه کنندگان خدمات در حرفه های پزشکی است (۱، ۲) و مجموعه ای از رفتارهایی را شامل می شود که موجب ایجاد اعتماد و اطمینان در ارتباطات بین

پرسنل پزشکی با بیمار و جامعه می شود (۳). تعهد حرفه ای را می توان مجموعه ای از رفتارها، اهداف و ویژگی هایی دانست که بیانگر یک حرفه یا یک شخص حرفه ای باشد. ابعاد اصلی تعهد حرفه ای شامل مواردی همچون: نوع دوستی، شرافت و درستکاری، احترام به دیگران، عدالت، تعالی شغلی و وظیفه شناسی و مسئولیت پذیری می شود.

انجام است و روش های ارزیابی تعهد حرفه ای شامل ارزیابی هم گروهی، مشاهده ی مستقیم، ارزیابی از طریق بیماران و... می شود. آرنولد و همکاران ابزار های ارزیابی تعهد حرفه ای پزشکی را در گروه دسته بندی کرده است به نحوی که تعهد حرفه ای را به عنوان بخشی از صلاحیت بالینی دانسته و توسعه ی روش های ارزیابی کیفی خوب برای تقویت روش های ارزیابی کمی لازم است (۱۳). در مطالعات گذشته ابزارهای مختلفی برای ارزیابی نگرش دانشجویان پرستاری نسبت به اخلاق حرفه ای مورد استفاده قرار گرفته است و در برخی مطالعات نگرش به اخلاق حرفه ای در پایان تحصیل با کاهش همراه بوده است (۱۴). نتایج حاصل از چنین مطالعاتی در صورت تایید توسط مطالعات مشابه، بیانگر لزوم تغییرات اساسی در نحوه آموزش تعهد حرفه ای دارد. یکی از ابزار ارزیابی دانش تعهد حرفه ای در بین دانشجویان علوم پزشکی پرسشنامه ی ارائه شده توسط سیف فرشد و همکاران (۱۵) است که در این مطالعه مورد استفاده قرار گرفت. هدف از انجام این مطالعه، ارزیابی نگرش دانشجویان پرستاری به تعهد حرفه ای می باشد که با جمع آوری و آنالیز داده های حاصل از چنین مطالعه ای می توان با اطلاع از وضعیت فعلی برای ارتقای روش های آموزش در اخلاق پزشکی به دانشجویان پرستاری برنامه ریزی های لازم را انجام داد و نیز لزوم برگزاری کارگاه ها و دوره های آموزشی برای دانشجویان سال های آخر را مشخص کرد.

روش کار

این مطالعه به صورت یک مطالعه ی توصیفی-تحلیلی در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ در بین دانشجویان پرستاری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز به عنوان بزرگترین واحد آموزش غیر دولتی علوم پزشکی در شمالغرب ایران انجام شد. در این مطالعه از پرسشنامه ی دانش تعهد حرفه ای که توسط سیف فرشد و همکاران (۱۵) طراحی و روایی و پایایی آن مورد تایید قرار گرفته است استفاده شد. این پرسشنامه از دو جزء مهم تشکیل شده است: بخش اول شامل سوالاتی با انتهای باز برای ارزیابی میزان آشنایی دانشجویان با عبارت تعهد حرفه ای طراحی شده است و بخش دوم شامل سوالاتی برای ارزیابی دانش دانشجویان در زمینه های مرتبط با تعهد حرفه ای می باشد. با توجه به اینکه پرسشنامه برای ارزیابی دانش تعهد حرفه ای در بین دانشجویان پزشکی طراحی شده بود؛ با تشکیل پانل خبرگان متشکل از اساتید اخلاق پزشکی و پرستاری، سوالات برای استفاده در گروه

رعایت اصول تعهد حرفه ای موجب ارتقای سطح اعتماد بین بیمار و پرسنل درمانی شده که خود به عنوان کلید ارتباط موثر بین بیمار و پرسنل درمانی در فرآیند تشخیص صحیح، درمان و پیشگیری از بیماری ها می باشد (۴، ۵). همزمان با درک اهمیت آموزش رشته پرستاری به عنوان یک رشته ی آکادمیک، مطالعات در مورد اهمیت مهارت های رفتاری پرستاران مانند مهارت های ایجاد و حفظ ارتباط با بیماران و همدلی در مراقبت از بیمار مد نظر قرار گرفت و هرچند این مهارت ها از اجزای اصلی در مراقبت از بیماران هستند اما نحوه ی ارزیابی دقیق این مهارت ها از جمله مسائل مهم در مطالعات بوده است (۶). پرستاری بیش از حرفه های دیگر پیراپزشکی با توجه به ماهیت کاری آن به عنوان یک حرفه ی مبتنی بر ارزش های اخلاقی می باشد و اگر این بعد حرفه مورد غفلت قرار گیرد کارایی پرستاران در مراقبت از بیماران دچار خلاء مهمی خواهد شد (۳). در برخی مطالعات نشان داده شده است که هوشمندی و صلاحیت پرستاران بخش مراقبت های ویژه، پیامدهای بهتری در مراقبت از بیماران و کیفیت ارائه ی خدمات دارد (۷، ۸). در سال های اخیر با توجه به اهمیت جایگاه پرستاران در سیستم بهداشت و درمان، مدرسین علوم پزشکی و سیاست گزاران سیستم بهداشت و درمان در خصوص ارزش هایی که پرستاران در حرفه خود به آن ها پایبند هستند دقت بیشتری داشته اند (۹). هرچند در برخی از مطالعات با توجه به میانگین نمرات متوسط دانشجویان در ارزیابی دانش تعهد حرفه ای، توصیه به برنامه ریزی های بیشتر برای بهبود آگاهی دانشجویان در زمینه ی تعهد حرفه ای و ارتقاء عملکرد حرفه ای آن ها شده است (۱۰).

هدف از آموزش و تاکید بر تعهد حرفه ای در برنامه های آموزشی و ارزشیابی پرسنل پزشکی، تلاش برای برآورده کردن انتظارات بیماران است چراکه بین رعایت تعهد حرفه ای و نتایج اقدامات بالینی رابطه ی مستقیم وجود دارد و هدف نهایی، تحقق تعهد حرفه ای و تربیت کادر درمانی متعالی است (۱). هر نوع بیان نظر در مورد یک شیء یا یک فرد یا یک رویداد که در آن قضاوت و ارزیابی نهفته باشد (مستقل از مثبت یا منفی بودن آن) نگرش نامیده می شود (۱۱). از طرفی برقراری ارتباط موثر و خوب با بیماران صرفاً نیازمند آموزش مهارت های لازم نبوده و باورهای درونی پرستاران و نگرش آن ها نسبت به نوع دوستی، همدلی با بیماران، حس کمک به دیگران و اصول اخلاقی حرفه ای خود نیز مهم است (۱۲).

ارزیابی تعهد حرفه ای با استفاده از ابزارهای متنوع قابل

میشم امینی و همکاران

۶۲٪ شرکت کنندگان خانم بودند و میانگین سنی مشارکت کنندگان ۲۱،۵۵ با انحراف معیار ۲،۸۳ بود. دانشجویان ترم اول (۲۱،۹٪) و ترم پنجم (۲۱،۴٪) بیشترین مشارکت را در مطالعه داشتند. بیش از ۶۳٪ دانشجویان اعلام کردند که با واژه تعهد حرفه ای (Professionalism) آشنایی ندارند. میانگین امتیاز دانش تعهد حرفه ای در دانشجویان شرکت کننده ۵،۸۳ از ۱۰ با انحراف معیار ۱،۰۹ محاسبه گردید. بیشترین امتیاز برای دانشجویان ترم اول با ۶،۳۹ با انحراف معیار ۰،۸۷ و کمترین امتیاز برای دانشجویان ترم پنجم با ۵،۲۹ با انحراف معیار ۰،۹۲ بود. حدود ۲۴٪ از دانشجویان میانگین امتیاز پایین تر از ۵ داشتند. نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنف نشان داد توزیع میانگین امتیاز دانش تعهد حرفه ای نرمال می باشد.

آزمون تی مستقل، تفاوت معنی داری بین خانم ها ($\text{mean}=5.84, \text{SD}=1.16$) و آقایان ($\text{mean}=5.83, \text{SD}=0.97$) در میانگین امتیاز دانش تعهد حرفه ای نشان نداد ($p>0.05$). همچنین تفاوت معنی داری در میانگین امتیاز دانش تعهد حرفه ای بین دانشجویانی که با واژه تعهد حرفه ای آشنایی قبلی داشتند با دانشجویانی که اعلام کردند با این واژه آشنایی ندارند، مشاهده نگردید ($p>0.05$). بین سن و امتیاز دانش تعهد حرفه ای دانشجویان ارتباط معنی داری مشاهده نگردید ($p>0.05$).

میانگین امتیاز دانش تعهد حرفه ای در بین دانشجویان ترم های مختلف در (نمودار ۱) آورده شده است. براساس نتایج آزمون ANOVA، میانگین امتیاز دانش تعهد حرفه ای در بین دانشجویان در ترم های تحصیلی مختلف، تفاوت معنی داری داشت ($p<0.05$). آزمون تعقیبی Tukey نشان داد بین دانشجویان ترم ۵ با دانشجویان ترم ۱ و همچنین دانشجویان ترم ۶ و ترم ۱ تفاوت معنی داری وجود داشت.

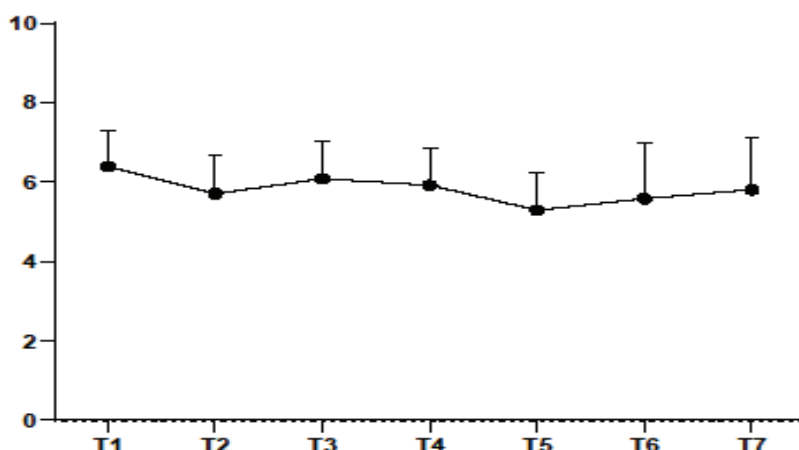
دانشجویان پرستاری تعدیل و روایی صوری آن مورد تایید قرار گرفت. پایایی پرسشنامه نیز براساس داده های جمع آوری شده از ۳۰ دانشجو به عنوان پایلوت مورد بررسی قرار گرفت و آلفای کرونباخ برابر با ۰،۸۳۳ محاسبه گردید که حاکی از تایید پایایی پرسشنامه می باشد.

قبل از تکمیل پرسشنامه، اهداف مطالعه به شرکت کنندگان توضیح داده شد. با توجه به توضیحات ابتدای پرسشنامه، شرکت در مطالعه آزاد بوده و دانشجویان می توانستند آزادانه در هر زمانی پرسشنامه را پر نکرده و از مطالعه خارج شوند. اطلاعات حاصل از پرسشنامه ها کاملاً محرمانه و بدون درج نام و اطلاعات تکمیل کننده بود و فقط در راستای اهداف مطالعه استفاده شد. این مطالعه در کمیته منطقه ای اخلاق در پژوهش مورد تصویب قرار گرفت (کد اخلاق: IR.TBZMED.REC. 1397.992).

جمعیت هدف در این مطالعه دانشجویان پرستاری مشغول به تحصیل در ترم های مختلف تحصیلی بود. نمونه گیری به روش سرشماری ($n=270$) انجام گرفت. پرسشنامه پس از تدوین نهایی، توسط یکی از محققین در اختیار دانشجویان پرستاری ترم های اول تا هفتم قرار داده شد. جمع آوری داده از دانشجویان ترم های ششم و هفتم به دلیل حضور کمتر در دانشکده در بیمارستان های محل کارآموزی انجام شد. تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS 20 و کار برد آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، فراوانی ...) و آمار استنباطی شامل آزمون تی مستقل، one way ANOVA و رگرسیون خطی انجام گرفت.

یافته ها

در مجموع ۲۱۵ نفر از دانشجویان پرستاری در این مطالعه مشارکت کردند (میزان درصد مشارکت ۷۹/۶٪). بیش از

با واژه تعهد حرفه ای ارتباط معنی داری با میانگین امتیاز دانش تعهد حرفه ای داشت به نحوی که رابطه ی بین ترم تحصیلی و میزان دانش دانشجویان رابطه ی معکوس

نمودار ۱: میانگین امتیاز دانش تعهد حرفه ای بر اساس ترم تحصیلی شرکت کنندگان در مطالعه تحلیل رگرسیون خطی نشان داد با کنترل متغیرهای جنسیت و سن؛ متغیرهای ترم تحصیلی و آشنایی قبلی داشته است (جدول ۱).

جدول ۱: رگرسیون خطی متغیرهای موثر در دانش تعهد حرفه ای در دانشجویان پرستاری

متغیر	Beta	Sig	۹۵٪ فاصله اطمینان
جنسیت	۰,۱۶	۰,۱۲	-۰,۲۶۹ - ۰,۳۰۱
ترم تحصیلی	-۰,۱۳۶	۰,۰۰۰	-۰,۲۰۶ - ۰,۰۶۶
آشنایی با واژه تعهد حرفه ای	-۰,۶۳۷	۰,۰۰	-۰,۹۲۳ - ۰,۳۵۰
سن	-۰,۲۰	۰,۴۳۵	-۰,۰۷۱ - ۰,۳۰

پاسخ شرکت کنندگان در مطالعه به سوالات در (جدول ۲) ارائه شده است.

جدول ۲: درصد پاسخ های داده شده به سوالات پرسشنامه

ردیف	موضوع	صحیح	غلط	نمیدانم
۱	پروفشنالیسم صرفاً به حرف پزشکی اختصاص دارد.	۱۳	۶۰,۹	۲۶
۲	پروفشنالیسم (حرفه ای گرایی) به معنی خبره بودن در حرفه است. (منظور از خبره بودن داشتن دانش و مهارت است)	۵۴	۲۸	۱۷,۲
۳	پروفشنالیسم (حرفه ای گرایی) روشهای عملکردی در حرف پزشکی است.	۴۰,۹	۲۷	۳۲,۱
۴	پروفشنالها (حرفه ای ها) در پی کسب درآمد نمی باشند.	۲۴,۷	۵۰,۲	۲۵,۱
۵	پروفشنال بودن مستلزم تحصیلات دانشگاهی و تخصصی است.	۴۰,۵	۳۶,۷	۲۳,۳
۶	فعالیت بعنوان یک پروفشن (حرفه) نیازمند وجود یک سازمان حرفه ای است. (وجود یک حرفه نیازمند یک سازمان حرفه ای است.)	۴۰,۵	۳۳	۲۶,۵
۷	حرفه ای ها خودشان اصول اخلاقی کار خود را شکل میدهند.	۴۰,۵	۳۵,۸	۲۳,۷
۸	اصول اخلاقی و کلیات حرفه ای افراد پروفشن (حرفه‌ای) توسط سازمانی بیرون از صنف و حرفه آنها تدوین می گردد.	۲۰	۴۰	۴۰
۹	پروفشنالیسم (حرفه‌ای گرایی) ریشه در « تئوری وظیفه‌گرایی اخلاقی » دارد.	۴۳,۷	۱۸,۱	۳۸,۱
۱۰	یک فرد حرفه ای، فردی است که بطور تمام وقت صرفاً به یک حرفه میپردازد.	۱۸,۶	۶۰,۵	۲۰,۹
۱۱	عنصر محوری در فعالیتهای حرفه ای خدمت رسانی و سرویس دهی است.	۴۷,۴	۲۵,۱	۲۷,۴
۱۲	یک فرد حرفه ای در هر حال نسبت به اعمال خود پاسخگو است.	۶۰	۱۶,۷	۲۳,۳
۱۳	وجود کدهای اخلاقی برای ساماندهی حرفه ضروری است.	۴۸,۴	۱۹,۱	۳۲,۶
۱۴	با عدم رعایت کدهای اخلاقی، فرد توسط صنف حرفه ای مورد بازخواست قرار میگیرد.	۴۸,۸	۱۷,۲	۳۴
۱۵	عنصر محوری در پروفشنالیسم (حرفه ای گرایی) « کنشگر اخلاقی » یا «فاعل اخلاقی» است.	۲۸,۸	۲۲,۳	۴۸,۸
۱۶	ارتباط حرف پزشکی و بیمار، عنصر محوری در پروفشنالیسم (حرفه ای گرایی) است.	۴۴,۷	۱۹,۵	۳۵,۸
۱۷	تمرکز پروفشنالیسم (حرفه ای گرایی) بر ویژگیهای شخصیتی یک شاغل در حرف پزشکی است.	۳۱,۲	۳۳	۳۵,۸
۱۸	تعالی شغلی (Excellence)، یکی از مهمترین تعهدات فرد حرفه‌ای است. (منظور از تعالی شغلی آموزش مداوم و آشنایی به دانش روز از نظر علمی و عملی است.)	۵۹,۵	۲۰,۹	۱۹,۵
۱۹	پروفشنالیسم (حرفه ای گرایی) ریشه در تئوری فضیلت گرایی دارد.	۳۸,۱	۲۴,۲	۳۷,۷

صرفاً پزشکان و پرستاران، پروفشنال (حرفه ای) تلقی میشوند.

۶۴,۷ ۲۰,۹

۱ (حرفه ای) گرایی مجموعه ای است که ارزش ها و اقداماتی

موضوع پروفشنالیسم (حرفه ای گرایی) در ۲۰ سال اخیر در علوم پزشکی مطرح شده است.

میثم امینی و همکاران

مطالعه شوهانی و همکاران نیز بین یافته های دموگرافیک شامل سن، جنسیت، سطح آموزش، موقعیت شغلی، نحوه ی استخدام و یا عضویت در انجمن های پرستاری با تعهد حرفه ای رابطه ی معنی داری وجود نداشت (۲۳). در مطالعه Yoder و همکاران بین سن و سابقه و تجربه ی شغلی با تعهد حرفه ای رابطه ی معنی داری وجود داشت (۲۴).

وجود پرستارانی که نسبت به تعهد حرفه ای دانش کافی داشته باشند و همچنین رویکرد مناسب حرفه ای در تعاملات با بیماران داشته باشند از نیازهای حیاتی هر نظام خدمات درمانی است (۱۴). افزایش انگیزه و رضایت شغلی پرستاران، جلب رضایت بیماران، اعتماد بیمار به پرستار، تبعیت بیمار از دستورات درمانی و در نهایت افزایش پیامدهای مثبت خدمات مراقبتی و درمانی از جمله اثرات رفتار حرفه ای پرستاران در محیط بیمارستان می باشد (۲۵، ۲۶). در مطالعه ای نشان داده شد که ارتباط معکوس معناداری بین وقوع سقوط بیمار و تعهد حرفه ای پرستار وجود دارد (۲۷). همچنین در مطالعه ای دیگر مشخص گردید ارتباط معکوس و معناداری بین ارائه ی مراقبت های درمانی به بیماران و تعهد حرفه ای پرستاران وجود دارد (۲۸).

آموزش دانش و مهارت های تعهد حرفه ای در دوره دانشجویی به پرستاران ارائه می گردد. از طرفی با توجه به اینکه آموزش مهارت های پرستاری به صورت همزمان در بالین بیماران و همراه با تعامل دانشجویان با بیماران انجام می گیرد، می تواند به عنوان بستر مناسبی برای آموزش عملی رفتار حرفه ای در محیط کار مورد استفاده قرار گیرد (۲۹). توجه به شرایط و تفاوت های فرهنگی و اجتماعی از جمله موضوعاتی است که در رفتار حرفه ای افراد تاثیر گذار هست. این موضوع همچنین بر ارزش ها و هنجارهای مورد قبول در جامعه و بالتبع محیط های حرفه ای نیز تاثیر می گذارد که موجب تفاوت در اصول حرفه ای در جوامع مختلف می شود. شناخت این تفاوت ها و ابعاد مختلف تعهد حرفه ای یکی از موضوعات اساسی است که دانشجویان پرستاری باید آموزش های لازم را در این خصوص دیده و در رفتار فردی خود بروز دهند (۳۰).

استمرار ارتقای دانش و نگرش دانشجویان در خصوص تعهد حرفه ای در طول تحصیل، یکی از ابزارهای ضروری در نهادینه سازی فرهنگ تعهد حرفه ای می باشد. تدوین برنامه های درسی منسجم در آموزش مفاهیم تعهد حرفه ای در طول ترم های مختلف تحصیلی بسیار مهم است چرا که مطالعات مختلف نشان می دهد که برنامه های درسی در آموزش ابعاد مختلف تعهد حرفه ای جامع و کافی

است که باعث ایجاد ارتباط موثر و دوسویه بین بیمار و تیم درمانی می شود. این ارتباط باعث ایجاد و تقویت اعتماد بین بیماران و تیم درمانی، بخصوص پرستاران می گردد که این امر روند درمان بیماران را تسهیل می کند (۱۳). پایین بودن سطح دانش تعهد حرفه ای در دانشجویان پرستاری می تواند علاوه بر تاثیر در ارتباطات بین فردی، ارتباط آنان با بیماران را تحت تاثیر قرار دهد (۱۶). میانگین امتیاز دانش تعهد حرفه ای در دانشجویان شرکت کننده در این مطالعه ۵٫۸۳ از ۱۰ با انحراف معیار ۱٫۰۹ بود و نتایج این مطالعه نشان داد میانگین امتیاز دانش تعهد حرفه ای در بین دانشجویان پرستاری در سطح قابل قبولی نمی باشد. در مطالعه ی پرو و همکاران میانگین نمرات دانشجویان ترم آخر پرستاری از ابعاد مختلف تعهد حرفه ای $13/02 \pm 92/97$ از ۱۳۰ بود که بیشترین نمره را به بعد اعتماد و کمترین نمره را به بعد عمل گرایی داده بودند (۱۰). در مطالعه ی پوراعما و همکاران نیز میانگین نمرات دانشجویان پرستاری در ابعاد مختلف تعهد حرفه ای $11/82 \pm 109/76$ از ۱۳۰ بود که بیشترین نمره مربوط به بعد مراقب و کمترین نمره مربوط به بعد عدالت بوده است (۱۷).

در مطالعه ما نتایج حاصل از تحلیل داده ها نشان داد با افزایش ترم های تحصیلی دانشجویان پرستاری، سطح دانش دانشجویان نسبت به مفاهیم تعهد حرفه ای به صورت عام کاهش یافته است. در همین راستا نتایج یک مطالعه نشان داد که نگرش نسبت به تعهد حرفه ای در سطح عمومی با افزایش سالهای تحصیلی کاهش می یابد (۱۸). مطالعه احمد و همکاران (۱۴) نیز همین نتایج را داشته است. مطالعه ی دیگری نیز نشان داد بین سابقه کاری و شرکت در دوره بازآموزی با آگاهی نسبت به موضوعات اخلاقی ارتباط معناداری وجود ندارد (۱۹) همچنین در مطالعه دیگری مشخص شد که میانگین نمره استدلال اخلاقی در بین دانشجویان پرستاری به صورت معناداری از نمره پرستاران بیشتر است (۲۰). در مطالعه ی جولائی و همکاران نیز که با مشارکت پرستاران انجام شده بود میانگین نمرات تعهد حرفه ای پرستاران $86/36$ از ۱۳۰ بود که نشان دهنده ی نمره کمتر تعهد حرفه ای پرستاران نسبت به نمره تعهد حرفه ای دانشجویان پرستاری می باشد (۲۱). همچنین در مطالعه ی Mohamed و همکاران نشان داده شد دانشجویان پرستاری میانگین نمرات تعهد حرفه ای بیشتری نسبت به پرستاران در حال کار کسب کرده اند (۲۲).

در این مطالعه بین سن دانشجویان و دانش تعهد حرفه ای آنان ارتباط معنی داری مشاهده نگردید ($p > 0.05$) در

نیستند یا گاهاً دانش محدودی را انتقال می دهند را داشته است (۲۰).

به نظر می رسد عدم آموزش کافی تئوری و عملی در طول دوره تحصیلی و همچنین عدم کفایت برنامه های آموزشی در نظر گرفته شده یکی از دلایل این یافته باشد. در ایران برای دانشجویان کارشناسی پرستاری درسی با نام اخلاق حرفه پرستاری بصورت ادغام شده با سایر سرفصل های اخلاق کاربردی پزشکی وجود دارد که این می تواند دلیلی برای پایین بودن میزان توجه به اصول تعهد حرفه ای در بین دانشجویان پرستاری باشد (۱۹). در مطالعه ی Castero و همکاران نشان داده شد که پرستارانی که گواهی ویژه ی کار در بخش مراقبت های ویژه را کسب کرده اند الزاماً نمره تعهد حرفه ای بالایی نداشتند (۸).

از طرفی با توجه به افزایش حجم دروس تخصصی پرستاری در ترم های تحصیلی بالاتر و هم چنین آموزش در بیمارستان به صورت همزمان؛ توجه به مولفه های دانش و نگرش حرفه ای در بین دانشجویان پرستاری کاهش می یابد. این موضوع ضرورت توجه همزمان به رشد فنی، تخصصی و حرفه ای پرستاران در طراحی کوریکولوم آموزشی و همچنین دوره ی دانشجویی را مشخص می کند. با وجود اینکه در طول دوره های آموزشی پرستاری یک واحد درسی به عنوان اخلاق پرستاری به صورت تئوری تدریس می شود، اما به نظر می رسد این سطح از آموزش به تنهایی نمی تواند در افزایش آگاهی و نگرش دانشجویان به مفاهیم اخلاقی حرفه ای موثر باشد (۳۱، ۳۲). یافته های مطالعات مختلف نیز نشان می دهد استفاده از شیوه های نوین آموزش اخلاق حرفه ای مانند آموزش فعال، تقابل های گروهی مشارکت فردی و رویکرد مبتنی بر مسئله می تواند در آموزش بهتر اخلاق حرفه ای موثر باشد (۳۳).

نتیجه گیری

نتایج این مطالعه نشان داد سطح دانش تعهد حرفه ای

<https://doi.org/10.1097/ACM.0000000000001735>

PMid:28471780

3. Swick HM. Toward a normative definition of medical professionalism. *Academic medicine*. 2000;75(6):612-6. <https://doi.org/10.1097/00001888-200006000-00010> PMid:10875505

4. Aramesh K, Mohebbi M, Jessri M, Sanagou M. Measuring professionalism in residency training programs in Iran.

در دانشجویان پرستاری در حد قابل قبولی نمی باشد و با افزایش ترم های تحصیلی سطح دانش تعهد حرفه ای کاهش می باشد که می تواند نشان دهنده ی نارسا بودن روش های فعلی آموزش اخلاق حرفه ای پرستاری و ناشی از عدم آموزش کافی تئوری و عملی در طول دوره ی تحصیلی و همچنین عدم کفایت برنامه های آموزشی باشد.

پیشنهادات

پایین بودن سطح دانش تعهد حرفه ای در دانشجویان پرستاری می تواند تاثیرات منفی در روابط فردی و همچنین ارتباط آنان با بیماران در فرایند آموزش و همچنین در محیط کار گردد. دانشجویان پرستاری نیازمند آموزش های مداوم و موثر در خصوص دانش تعهد حرفه ای هستند که در ادامه بتوانند بر اساس اصول تعهد حرفه ای با بیماران رفتار کنند. به نظر می رسد ارائه ی آموزش مستمر در طول تحصیل و همچنین آموزش از طریق کوریکولوم پنهان (عمل به اصول حرفه ای توسط مربیان و اساتید در محیط کار) می تواند به عنوان راهکارهای موثر و مفید در ارتقای دانش و نگرش حرفه ای پرستاران مورد استفاده قرار گیرد.

ملاحظات اخلاقی

در مطالعه ی حاضر اطلاعات حاصل از پرسشنامه ها کاملاً محرمانه و بدون درج نام و اطلاعات تکمیل کننده بود و در متن ابتدای پرسشنامه توضیحات لازم برای کلیه ی شرکت کنندگان در خصوص آزادانه بودن تکمیل پرسشنامه و امکان امتناع از شرکت در مطالعه توضیح داده شده بود.

سپاسگزاری

بدین وسیله از کلیه ی اساتید و دانشجویانی که ما را در انجام این مطالعه یاری نمودند تقدیر می گردد. همچنین از آقای دکتر سیف فرشد بابت همکاری در تهیه ی پرسشنامه کمال تقدیر و تشکر را داریم.

تضاد منافع

References

1. Mueller PS. Incorporating professionalism into medical education: the Mayo Clinic experience. *The Keio journal of medicine*. 2009;58(3):133-43. <https://doi.org/10.2302/kjm.58.133> PMid:19826207
2. Ripp JA, Privitera MR, West CP, Leiter R, Logio L, Shapiro J, et al. Well-being in graduate medical education: a call for action. *Academic Medicine*. 2017;92(7):914-7.

- Medical teacher. 2009;31(8):e356-e61. <https://doi.org/10.1080/01421590802638022> PMID:19811199
5. Sterling M, Leung P, Wright D, Bishop TF. The use of social media in graduate medical education: a systematic review. *Academic medicine: journal of the Association of American Medical Colleges*. 2017;92(7):1043. <https://doi.org/10.1097/ACM.0000000000001617> PMID:28225466 PMCID:PMC5487290
  6. Arnold EC, Boggs KU. *Interpersonal Relationships E-Book: Professional Communication Skills for Nurses*: Elsevier Health Sciences; 2019.
  7. Smith EL, Cronenwett L, Sherwood G. Current assessments of quality and safety education in nursing. *Nursing outlook*. 2007;55(3):132-7. <https://doi.org/10.1016/j.outlook.2007.02.005> PMID:17524800
  8. Castro E, Click E, Douglas S, Friedman I. The professionalism of critical care nurse fellows after completion of the critical care nurse fellowship program. *Journal for nurses in professional development*. 2016;32(2):87-93. <https://doi.org/10.1097/NND.0000000000000226> PMID:26985753
  9. Kitson AL, Muntlin Athlin Å, Conroy T, Collaborative IL. Anything but basic: nursing's challenge in meeting patients' fundamental care needs. *Journal of Nursing Scholarship*. 2014;46(5):331-9. <https://doi.org/10.1111/jnu.12081> PMID:24758508
  10. Parvan K, Hosseini F, Zamanzadeh V. Professional Values from Nursing Students' Perspective in Tabriz University of Medical Sciences: a Pilot Study. *Iran Journal of Nursing (2008-5923)*. 2012;25(76).
  11. Kramer PA. The ABC's of professionalism. *Kappa Delta Pi Record*. 2003;40(1):22-5. <https://doi.org/10.1080/00228958.2003.10516409>
  12. Alfred D, Yarbrough S, Martin P, Mink J, Lin Y-H, Wang LS. Comparison of professional values of Taiwanese and United States nursing students. *Nursing ethics*. 2013;20(8):917-26. <https://doi.org/10.1177/0969733013484486> PMID:23702893
  13. Arnold L. Assessing professional behavior: yesterday, today, and tomorrow. *Academic medicine*. 2002;77(6):502-15. <https://doi.org/10.1097/00001888-200206000-00006> PMID:12063194
  14. Sadatie A, Salehzadeh H, Hemmati S, Darvish M, Ilone kashkoli R: Comparison of attitudes about professional ethics among freshman and senior nursing students in Hazrat Fatemeh Nursing and Midwifery School (2012-2013). *J Educ Ethics Nurs*. 2013;2(3):34-40.
  15. Seif-Farshad M, Bazmi S, Amiri F, Fattahi F, Kiani M. Knowledge of medical professionalism in medical students and physicians at Shahid Beheshti University of Medical Sciences and affiliated hospitals-Iran. *Medicine*. 2016;95(45). <https://doi.org/10.1097/MD.0000000000005380> PMID:27828869 PMCID:PMC5106075
  16. Brunero S, Kerr S, Jastrzab G. The development and evaluation of a succession planning programme in nursing, in Australia. *Journal of nursing management*. 2009;17(5):576-83. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2834.2009.00990.x> PMID:19575716
  17. Pourama A, Azizzadeh Forouzi M, Asadabadi A. Professional values from nursing students' perspective in Kerman province: a descriptive study. *Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine*. 2015;7(6):79-88.
  18. LeDuc K, Kotzer AM. Bridging the gap: A comparison of the professional nursing values of students, new graduates, and seasoned professionals. *Nursing education perspectives*. 2009;30(5):279-84.
  19. Negarandeh R, Ghobadi S. Knowledge and attitudes of nurses and midwives in Zanjan city hospitals moral issues. *Journal of Zanjan University of Medical Sciences*. 2002;9(36):55-9.
  20. al Ze. Comparison of Ethical Reasoning in Nursing Students and Nurses in Tabriz Univedrsity of Medical Sciences. *Faculty of Nursing on Midwifery Quarterly*. 2012;22(77):1-9.
  21. Jolaei S, Shali M, Haghani H. The relationship between incidence of medication errors and nurse's professional commitment. *Medical Ethics Journal*. 2014;8(28):101-19.
  22. Mohamed LK, Dorgham SR, Eid WM. Experiences of Professionalism Attributes among Undergraduates Nursing Students and Nurses. *Evidence-Based Nursing Research*.

- 2020;2(1):12-.
23. Shohani M, Zamanzadeh V. Nurses' attitude towards professionalization and factors influencing it. *Journal of caring sciences*. 2017;6(4):345. <https://doi.org/10.15171/jcs.2017.033> PMID:29302574 PMCID:PMC5747593
  24. Yoder LH. Staff nurses' career development relationships and self-reports of professionalism, job satisfaction, and intent to stay. *Nursing research*. 1995. <https://doi.org/10.1097/00006199-199509000-00006>
  25. Bahadori M, Teymourzadeh E, Ravangard R, Saadati M. Accreditation effects on health service quality: nurse viewpoints. *International Journal of Health Care Quality Assurance*. 2018;31(7):697-703. <https://doi.org/10.1108/IJHCQA-07-2017-0126> PMID:30354888
  26. Wiechula R, Conroy T, Kitson AL, Marshall RJ, Whitaker N, Rasmussen P. Umbrella review of the evidence: what factors influence the caring relationship between a nurse and patient? *Journal of Advanced Nursing*. 2016;72(4):723-34. <https://doi.org/10.1111/jan.12862> PMID:26692520
  27. Shali M, Joolae S, Hooshmand A, Haghani H, Masoumi H. The relationship between incidence of patient falls and nurses' professional commitment. *Journal of hayat*. 2016;22(1):27-37.
  28. Hooshmand A, Sepehrinia M. The relationship between incidence of delay in offering care to the patient and nurses professional commitment. *Preventive Care in Nursing & Midwifery Journal*. 2016;6(2):72-81.
  29. Davis M. Code making: How software engineering became a profession. Center for the Study of Ethics in the Professions, Illinois Institute of Technology Chicago, IL Retrieved from <http://ethics.iit.edu/index1.php/Programs/Software%20Engineering%20Archive/Code%20Making:%20How%20Software%20Engineering%20Became%20a%20Profession>. 2009.
  30. Chandratilake M, McAleer S, Gibson J. Cultural similarities and differences in medical professionalism: a multi-region study. *Medical education*. 2012;46(3):257-66. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2923.2011.04153.x> PMID:22324525
  31. Langone M. Promoting integrity among nursing students. *Journal of Nursing Education*. 2007;46(1). <https://doi.org/10.3928/01484834-20070101-09> PMID:17302100
  32. Burkemper JE, DuBois JM, Lavin MA, Meyer GA, McSweeney M. Ethics education in MSN programs: A study of national trends. *Nursing Education Perspectives*. 2007;28(1):10-7.
  33. Metcalf BL, Yankou D. Using gaming to help nursing students understand ethics. *Journal of nursing Education*. 2003;42(5):212-5.